

ВІДПОВІДНО ДО СТ. 20 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ», УЧЕНЬ – ЦЕ ОСОБА, ЯКА НАВЧАЄТЬСЯ І ВИХОВУЄТЬСЯ В ОДНОМУ ІЗ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ, ЗАРАХУВАННЯ ДО ЯКИХ, ЯК ПРАВИЛО, ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З 6 РОКІВ.

Статус учнів як учасників навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах, їх права та обов'язки визначаються Законом України «Про освіту», Законом України «Про загальну середню освіту» та іншими нормативно – правовими актами чинного законодавства України. Відповідно до ст. 51 Закону України «Про освіту»,

ОСНОВНИМИ ПРАВАМИ УЧНІВ ЯК УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ Є:

- право на навчання для здобуття відповідного освітнього рівня;
- вибір навчального закладу, форми навчання та позакласних занять;
- користування навчальною, науковою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою навчального закладу;
- доступ до інформації в усіх галузях науки;
- участь у олімпіадах, виставках, конкурсах і т.п.;
- участь в об'єднаннях громадян (законодавством України передбачено створення молодіжних та дитячих громадських організацій, зокрема відповідно до Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», дитячі громадські організації - об'єднання громадян віком від 6 до 18 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист своїх прав і свобод, творчих здібностей, задоволення власних інтересів, які не суперечать законодавству, та соціальне становлення як повноправних членів суспільства, молодіжні громадські організації -- об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою яких є здійснення

діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів);

- право на безпечні та нешкідливі умови навчання;
- користування послугами закладів охорони здоров'я, засобами лікування, профілактики захворювань та зміцнення здоров'я;
- право на захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, від дій педагогічних та інших працівників, які порушують права або принижують їх честь і гідність;
- право на безкоштовне регулярне підвезення до школи і зі школи рейсовим транспортом або транспортом підприємств, установ та організацій, для учнів, які проживають у сільській місцевості на відстані понад 3 км від школи;

Відволікання учнів в навчальний час для проведення заходів, не пов'язаних з навчанням, забороняється.

ОБОВ'ЯЗКАМИ УЧНІВ, ЯК УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО - ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ Є:

- дотримання законодавства, моральних та етичних норм;
- систематичне та глибоке оволодіння знаннями, практичними навичками, підвищення загального культурного рівня;
- дотримання Статуту та Правил внутрішнього розпорядку навчального закладу.

Інші обов'язки учнів можуть встановлюватися законодавством, положеннями про навчальні заклади та їх статутами.

УЧНІ МАЮТЬ ПРАВО:

- на вибір форми навчання, факультативів, спецкурсів, позашкільних та позакласних занять;

- на користування навчально-виробничою, науковою, матеріально-технічною, культурно-спортивною та лікувально-оздоровчою базою навчального закладу;
- на доступ до інформації з усіх галузей знань;
- брати участь у різних видах науково-практичної діяльності: конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах тощо;
- брати участь у роботі органів громадського самоврядування навчального закладу;
- брати участь в обговоренні і вносити власні пропозиції щодо організації навчально-виховного процесу, дозвілля учнів (вихованців);
- брати участь у добровільних самодіяльних об'єднаннях, творчих студіях, клубах, гуртках, групах за інтересами тощо;
- на захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насилля, що порушують права або принижують їх честь, гідність;
- на безпечні і нешкідливі умови навчання, виховання та праці;
- на відпочинок під час перерв, в неділю, святкові та канікулярні дні.

УЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАНІ:

- оволодівати знаннями, вміннями, практичними навичками, підвищувати загальнокультурний рівень;
- дотримуватися вимог статуту, правил внутрішнього розпорядку;
- бережливо ставитись до державного, громадського і особистого майна;
- дотримуватися законодавства, моральних, етичних норм;
- брати посильну участь у різних видах трудової діяльності, що не заборонені чинним законодавством;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- піклуватися про своє здоров'я і безпеку свого життя і однокласників;

- дотримуватись чистоти і порядку в приміщенні та на території закладу;
- діяти на благо навчального закладу, піклуватися про честь і авторитет установи;
- дотримуватись правил співдружності (поважати погляди та переконання інших людей, поважати жінок, дівчат, працівників навчального закладу, піклуватись про батьків, допомагати їм у веденні домашнього господарства);
- дотримуватись ділового стилю одягу;
- займатись самообслуговуванням, брати участь у суспільно-корисній праці з урахуванням віку, статі, фізичних можливостей, нормативів та вимог гігієни.

УЧНЯМ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- допускати прояви грубості, вульгарності;
- палити у приміщеннях і на території навчального закладу;
- використовувати петарди;
- вживати алкогольні вироби, наркотичні та токсичні речовини;
- псувати державне, громадське та особисте майно.

ЗАОХОЧЕННЯ І ПОКАРАННЯ УЧНІВ:

Учні, які відзначилися у навчанні, праці заохочуються подякою з занесенням до особової справи, Похвальним листом „За відмінні успіхи у навчанні”, Похвальною грамотою „За особливі успіхи у вивченні окремих предметів”, цінними подарунками, туристичними путівками тощо.

По закінченні школи учні, які мають високий рівень навчальних досягнень, нагороджуються Похвальними грамотами, золотими і срібними медалями.

За рішенням виконкому для учнів, які мають високий рівень навчальних досягнень, та переможців олімпіад встановлюються учнівські стипендії.

У випадку порушення норм і правил поведінки, псування шкільного майна, навчального обладнання, не виконання внутрішнього розпорядку школи до учнів можуть застосовуватися такі міри дисциплінарного покарання:

- зауваження вчителя;
- зауваження чи догана директора школи;
- догана директора школи у присутності всіх учнів;
- направлення подання щодо порушника до підрозділу кримінальної міліції у справах неповнолітніх для вирішення питання про притягнення батьків (осіб, що їх замінюють) до адміністративної відповідальності та взяття на профілактичний облік у встановленому Законодавством порядку;
- клопотання про позбавлення учня статусу школяра, виключення зі школи.

Рішення про позбавлення статусу школяра приймається на загальних зборах колективу з урахуванням думки органів учнівського самоврядування, громадської думки та погодження із відділом у справах сім'ї та молоді.

Учні, які порушили адміністративне право або вчинили злочин, за поданням правових органів ставляться на облік, як правопорушники, а в разі притягнення до кримінальної відповідальності – виключаються зі школи.

За нанесення умисних матеріальних збитків майну чи обладнанню учнями субсидарну матеріальну відповідальність несуть батьки або особи, які їх замінюють.

**ВИТЯГ ІЗ ДЕРЖАНИХ САНІТАРНИХ ПРАВИЛ І НОРМ
ВЛАШТУВАННЯ, УТРИМАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ, ЗАТВЕРДЖЕНИХ ПОСТАНОВОЮ
ГОЛОВНОГО ДЕРЖАВНОГО САНІТАРНОГО ЛІКАРЯ
УКРАЇНИ ВІД 14.08.2001 №63 ТА ПОГОДЖЕНОГО
ЛИСТОМ МОН УКРАЇНИ ВІД 05.06.2001 №1/12-1459
(РОЗДІЛ 12)**

Самообслуговування повинно організовуватися у відповідності з віком, статтю, фізичними особливостями і станом здоров'я дітей, базуючись на гігієнічних вимогах та вимогах до охорони їх здоров'я. Робота із самообслуговування повинна проводитися за участю вчителів, класних керівників і медичних працівників.

Роботу із самообслуговування слід проводити з урахуванням двох напрямів:

- попередження забруднення земельної ділянки і навчально-побутових приміщень;
- очищення земельної ділянки та побутових приміщень від забруднення.

У процесі самообслуговування учні можуть виконувати прибирання класів, кабінетів, лабораторій:

- наприкінці кожного дня (учні 5-12 кл.);
- генеральне прибирання кожного тижня і місяця (учні 9-12 кл.).

Тривалість самообслуговування для учнів 2-4 класів у загальноосвітньому навчальному закладі не повинна перевищувати 1 години на тиждень, а для учнів 5-12 класів - 2 години на тиждень.

Одноразова тривалість роботи із самообслуговування не повинна перевищувати для учнів 2-4 класів 30 хвилин, 5-9 класів - 45 хвилин, 10-12 класів - 1,5 години. Роботу необхідно проводити у спеціальному одязі. Усі види прибирання здійснюються лише вологим методом з наступним провітрюванням приміщень. У навчальному приміщенні необхідно передбачити місце для зберігання прибирального інвентарю, спецодягу та мила. Миття підлоги дозволяється школярам з 10 років при обов'язковому використанні швабри.

Учні не допускаються до виконання робіт, що небезпечні для їх життя та здоров'я, створюють загрозу зараження інфекційними хворобами:

- робота із значним фізичним навантаженням (максимальна маса вантажу для підняття школярами: 11-12 років до 4 кг, 13-14 років - до 5 кг, 15 років: хлопчики - 12 кг, дівчатка - 6,0 кг, 16 років відповідно 14 і 7 кг, 17 років - 16,0 і 8,0 кг);
- робота з електроприладами;
- миття вікон, очищення даху і проїжджих частин вулиць від снігу, льоду;
- очищення освітлювальної апаратури, вентобладнання та витяжних шаф;
- перенесення скла та виробів із нього;
- прибирання санвузлів, умивальних та кімнат гігієни, медичних та допоміжних приміщень, сходів, рекреаційних приміщень, майстерень, спортивних приміщень, актового залу, харчоблоку, роздаткової, буфету, обіднього залу;
- прання постільної білизни;
- винесення та вивезення відходів;
- догляд за дорослими і хворими тваринами, птахами;
- догляд за дітьми, хворими на інфекційні хвороби;
- робота з хімічними речовинами (крім уроків хімії);
- робота у котельнях;
- проведення нічних чергувань.

Учні 2-4 класів можуть брати участь у прибиранні території школи, доглядати за квітами, учні 5-12 класів - у генеральному та щодобовому поточному прибиранні ділянки (підмітати, очищувати від снігу, саджати дерева).

До спортивного залу допускаються учні тільки в спортивному одязі і взутті.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ УЧНІВ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ

1.1 Учні приходять до школи за 10-15 хвилин до початку занять, чисті охайні, у шкільній формі. При собі повинні мати змінне взуття. У школі дотримуються правил ввічливості, знімають в гардеробі верхній одяг, змінюють взуття і прямують до місця проведення уроку.

1.2 Забороняється приносити до школи та на її територію з будь-якою метою і використовувати будь-яким способом зброю, вибухові або вогнєнебезпечні предмети і речовини: спиртні напої, наркотики, інші одурманюючі речовини та отрути, газові балончики.

1.3 Не дозволяється без дозволу вчителів йти зі школи і з її території в урочний час. У разі пропуску учбових занять учень повинен надати класному керівнику довідку від лікаря, або записку від батьків (або особи, яка їх замінює), про причину відсутності на заняттях. Пропускати заняття без поважних причин забороняється.

1.4 Учень до школи приносить необхідні навчальні прилади: книги, зошити, щоденник. Приходить до школи з виконаним домашнім завданням з предметів згідно з розкладом уроків.

1.5 Учень проявляє повагу до старших, піклується про молодших. Учні й педагоги звертаються один до одного шанобливо. Школярі поступаються дорогою дорослим, старші школярі – молодшим, хлопчики – дівчаткам.

1.6 Поза школою учні поведуться скрізь і всюди так, щоб не осоромити свою честь та гідність, не заплямувати добре ім'я школи.

1.7 Учні бережуть майно школи, надають посильну допомогу в його ремонті, акуратно відносяться як до свого, так і до чужого майна.

3. ПОВЕДІНКА ДО ПОЧАТКУ, НА ПЕРЕРВАХ І ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ЗАНЯТЬ

3.1. До початку уроку учень повинен: прибути до кабінету до першого дзвінка; після першого дзвінка з дозволу вчителя увійти до класу і підготуватися до уроку.

3.2. Під час перерви учні зобов'язані:
навести чистоту та порядок на своєму робочому місці;

- вийти з класу;
- рухаючись коридорами, сходами, триматися правої сторони;
- підкорятися вимогам працівників школи, черговим учням;
- допомагати підготувати клас на прохання вчителя до наступного уроку;
- у разі спізнення на урок постукати у двері кабінету, зайти, привітатися з вчителем, вибачитися за спізнення і попросити дозволу сісти на місце.

3.3. Під час перерв учням забороняється:

- бігати сходами, поблизу вікон і в інших місцях, не пристосованих для ігор;
- штовхати один одного, кидатися предметами і застосовувати фізичну силу для вирішення будь-якої проблеми;
- вживати непристойні вирази і жести на адресу будь-яких осіб, шуміти, заважати відпочивати іншим;
- палити в будівлі і на території школи.

3.4. Після закінчення занять учень повинен: отримати одяг з гардеробу, охайно вдягнутися і залишити школу, дотримуючись правил ввічливості.

3.5. Черговий по класу:

- знаходиться в класі під час перерви та забезпечує порядок у класі, провітрює приміщення;
- допомагає вчителю підготувати клас до наступного уроку;
- стежить і підтримує відповідні санітарні умови.

3.6. Учні, знаходячись в їдальні:

- підкоряються вимогам вчителя і працівників їдальні;
- дотримуються черги при купівлі їжі;
- проявляють увагу й обережність при отриманні і вживанні гарячих і рідких страв;
- вживають їжу й напої, придбані в їдальні чи принесені з собою, тільки в їдальні;
- прибирають за собою столові прибори і посуд після вживання їжі.

2. ПОВЕДІНКА НА ЗАНЯТТЯХ

2.1. Коли вчитель заходить у клас учні встають на знак вітання, сідають після того, як учитель відповість на привітання і дозволить сісти. Так само учні вітають будь-якого дорослого, що увійшов до класу під час занять.

2.2. Протягом уроку не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших сторонніми розмовами, іграми та іншими справами, які не стосуються уроку. Учбовий час повинен використовуватися учнями тільки для навчальних цілей. За першою вимогою вчителя (класного керівника) необхідно надати свій щоденник. Будь-які записи в щоденниках повинні виконуватися охайно. Після кожного навчального тижня батьки учня ставлять свій підпис у щоденнику.

2.3. Якщо під час занять учню необхідно вийти з класу, то він повинен підняти руку і попросити дозвіл у вчителя.

2.4. Якщо учень хоче поставити запитання вчителю або відповісти на запитання вчителя, він піднімає руку. Дзвінок про закінчення уроку дається для вчителя. Тільки коли вчитель оголосить про закінчення заняття, учень має право залишити клас. При виході вчителя або іншого дорослого з класу учні встають.

4. КІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Учні не мають права під час знаходження на території школи та при проведенні шкільних заходів скоювати дії, небезпечні для власного життя і здоров'я та оточуючих.

4.2. Учні не мають права знаходитися в приміщенні школи після закінчення учбових занять або позакласних заходів без дозволу працівників школи.